

Sumari

El perquè d'aquest llibre	5
1. Els eixos bàsics de la Restauració.....	11
2. El regnat d'Alfons XII i la Regència de Maria Cristina	21
Les estructures industrials i econòmiques: l'assumpció del capitalisme	21
L'estructuració dels partits burgesos	25
Els partits burgesos a Menorca: els primers passos del nou règim.....	30
L'Administració perifèrica de l'Estat a Menorca	42
De 1833 a 1856	42
De 1856 a 1882	43
De 1882 fins a 1958 i d'aquest any fins a l'actualitat ..	44
Les autoritats representatives	45
3. Els primers passos de la Restauració borbònica	47
Les eleccions generals de 1876 i de 1879 sota signe conser- vador	47
4. El primer Govern liberal de Sagasta	55
Els preparatius del Partit Liberal Fusionista	55
La tasca de Gamundí a Madrid per estructurar el fu- sionisme	56
La preparació de les eleccions generals de 1881.....	58
Els resultats electorals de les eleccions generals de 1881	63
La pugna entre Maó i Ciutadella per elegir el candidat	64

La consolidació del poder liberal. Estructuració del caciquisme maurista	66
La lluita intestina entre els ministerials i els <i>embotados</i>	67
El proveïment de càrrecs i favors.....	70
El control de la judicatura	72
L'intent d'apropriar-se dels governadors civils.....	74
Els fusionistes menorquins i la seva relació amb els líders provincials del partit.....	77
L'Ajuntament de Maó esdevé republicà i el de Ciutadella, conservador	83
5. El bienni conservador: les eleccions generals de 1884.....	87
La conxorxa monàrquica per la Diputació. La força dels cacics mallorquins	90
La fi del Govern de Cánovas.....	95
Els ajuntaments el 1885	97
6. La Regència de Maria Cristina: Sagasta recupera el poder ..	99
Els fusionistes balears es posen novament en marxa	100
Les eleccions a diputats a Corts de 1886 i la crisi del fusio-	
nisme a Menorca	104
El malestar dels liberals davant l'auge del republicanis-	
me.....	108
Crisi a l'Ajuntament de Maó i pau conservadora al de	
Ciutadella.....	111
7. Nou torn de Cánovas.....	117
Les eleccions generals d'1 de febrer de 1891	120
Els ajuntaments el 1891	125
8. Altre cop els liberals.....	127
Maura i el clientelisme a Mallorca	128
Maura es consolida com a líder liberal	129
Les eleccions generals de 1893.....	133
Les eleccions a Mallorca i Eivissa	134

	Les eleccions a Menorca	134
	Maura surt del Govern. Nous plantejaments polítics	137
	El discurs a La Peña.....	138
	El debat parlamentari a conseqüència de la destitució de Pasqual Ribot.....	139
	Les eleccions municipals de 1893	142
9.	De l'últim Govern de Cánovas a la crisi colonial.....	145
	Les eleccions municipals de 1895	146
	Les eleccions generals de 1896 i la reestructuració del mo- narquisme	147
	Les eleccions generals de 1898. Consolidació del pacte li- beral-conservador	150
10.	La crisi colonial de 1898: vers un tímid regionalisme.....	153
	Les conseqüències del Desastre	159
	Regeneracionistes i intel·lectuals	161
	La resposta regionalista al Desastre a les Illes Balears	163
	El cas de Mallorca.....	164
	El cas de Menorca	166
	El despertar de la classe obrera.....	171
11.	L'ocàs de Sagasta.....	173
	L'efímer poder conservador amb els gamacistes.....	173
	Les eleccions municipals de 1899	177
	El darrer Govern de Sagasta.....	178
	Els ajuntaments a les eleccions de 1901	181
	Els primers moviments obrers. Els xocs amb la delegació del Govern	183
12.	El regnat d'Alfons XIII	187
	Menorca dins l'Espanya de 1900	187
	El tàndem Silvela-Maura. Les eleccions generals de 30 d'abril de 1903	190
	Les eleccions municipals de 1903	196

Els liberals ho intenten novament. Les eleccions generals de 1905.....	197
Les eleccions municipals de 1905	202
La vaga a l'Anglo-Española	203
13. Maura, dos anys de govern fins a la Setmana Tràgica (1907-1909)	207
Les eleccions generals de 1907	207
Les eleccions municipals de 1909	216
La vaga general	217
14. Les reformes liberals de Canalejas	219
La pugna menorquina entre Hédiger i Llansó.....	221
Les eleccions parcials de desembre de 1910.....	223
El crac econòmic de 1911.....	226
Les eleccions municipals de 1911	228
La política de Canalejas	229
El projecte de llei del diputat Frederic Llansó i la represa del regionalisme.....	234
15. D'Antoni Maura a Eduardo Dato (1913-1915).....	241
S'inicia el trencament del Partit Conservador	241
L'efímera reestructuració del Partit Liberal.....	246
Les eleccions municipals de 1913	248
La qüestió del port franc.....	250
Les eleccions generals de 1914.....	253
Les eleccions generals a Menorca.	254
El debat al Parlament sobre les martingales caciquistes dels monàrquics.....	257
Es consuma la divisió dels conservadors entre datistes i mauristes	262
Llansó deixa el Partit Republicà i s'afilia al Partit Liberal....	270
Les eleccions municipals de 1915	273
16. Vers el Govern de concentració (1915-1918).....	275

Les eleccions generals de 1916.....	275
L'intent de pacte monàrquic a Mallorca.....	276
El pacte antinatura a Menorca per marginar els idonis o datistes	279
El descontentament entre els republicans.....	284
El fracàs de l'intent d'una Mancomunitat Balear	285
La crisi política, social i militar de 1917.....	289
La lluita pels ajuntaments el 1917	292
17. L'inevitable ensorrament del règim: del Govern de concen- tració a la Dictadura de Primo de Rivera (1918-1923).....	295
Les eleccions generals de 1918.....	295
El trencament del pacte de 1916 i la divisió de la dreta menorquina.....	296
Les dificultats per formar govern	303
La Federació Obrera de Menorca (FOM)	305
Antecedents.....	305
Formació i organització	307
El reglament.....	310
La crisi provocada per l'encariment i la manca de que- viures.....	311
Les eleccions generals de 1919.....	316
Crisi a la governabilitat.....	319
El PSOE s'organitza a Menorca. Les eleccions municipals de 1920	321
El decret Cañal i l'estancament de l'economia menor- quina.....	324
Les conseqüències polítiques de la crisi	327
Els posicionaments ideològics de la FOM.....	330
Joan Manent fixa el pensament ideològic del Partit Republicà	331
Les eleccions generals de 1920.....	334

La lluita per l'hegemonia a la FOM.....	341
Les eleccions municipals de 1922	346
Les eleccions generals de 1923	349
18. La Dictadura de Primo de Rivera o l'epíleg de la Restauració..	355
Les causes	355
L'Assemblea Nacional Consultiva	360
L'evolució del moviment obrer i de la Federació Obrera de Menorca.....	362
Del Congrés des Castell de 1922 al de Ciutadella de 1927. Es torna a la neutralitat	362
Del Congrés de Ciutadella el 1927 al de 1930. Ingress a la UGT.....	366
La situació política a Menorca	375
La política municipal de la Dictadura. El cas paradigmàtic de Maó.....	380
L'Ajuntament de Ciutadella durant la Dictadura	389
El pas final. De la Monarquia a la República	390
Les eleccions municipals del 12 d'abril de 1931.....	395
La campanya a Ciutadella.....	396
La campanya a Maó	398
La campanya a Alaior	402
La campanya a la resta de l'illa.....	403
Els resultats	405
Constitució dels ajuntaments i proclamació de la Se- gona República.....	407
Cronologia de la Restauració	409

El perquè d'aquest llibre

L'any 1976, Editorial Moll va publicar el meu primer llibre, *Menorca segle XX. De la Monarquia a la República*, fruit d'una tesi de llicenciatura a la Universitat de Barcelona, que guanyà el premi Ate-neu de Maó 1973. Aquesta obra era una aproximació a la monarquia alfonsina i anava precedida d'una anàlisi de la vida econòmica de l'illa que, al meu entendre, ens ajudava a comprendre la peculiar història política de Menorca, que la feia força diferent —sobretot per la preponderància del món republicà— a les altres illes balears.

Molts anys més tard, Documenta Balear em va encarregar un llibret sobre *La Restauració a Menorca*, que sortí publicat el 1999, però d'aleshores ençà no havia insistit en l'estudi d'aquesta època ni pensava que tornaria a ser objecte de la meva curiositat intel·lectual.

Així les coses, durant la tardor de 2015, la insistència d'un llibreter de Catalunya va fer que adquirís l'arxiu privat de Manuel Guasp i Pujol,¹ que conté unes quaranta carpetes farcides de correspondència (professional, familiar i política), així com els treballs jurídics que

1. La *Gran Enciclopèdia de Mallorca* en fa la següent entrada: “Manuel Guasp i Pujol (Palma 1849-1924) Polític i advocat. Membre destacat del Partit Liberal a Mallorca, va esser diputat provincial (1879-90), batlle de Palma (juliol de 1887 i d'octubre de 1887 a abril de 1891) i diputat a Corts, a Madrid, a les eleccions de 1893, amb 19.973 vots. Com a batlle, va reformar el carrer dels Oms i va dur l'enllumenat de gas a la barriada de Santa Catalina. Posteriorment, es passà al Partit Conservador. Féu part d'una comissió de cinc juristes mallorquins que havien de codificar el dret foral de Balears. Es va mostrar favorable a la supressió del dret foral, llevat del sistema de separació de béns. El 1914, es va convertir en el cap del Partit Maurista a Mallorca. Va esser president de la companyia *Islaña Marítima*, féu part dels consells d'administració de Ferrocarrils de Mallorca i de la Caixa d'Estalvis de Balears i fou gerent de la Salinera Espanyola. És autor de *Derecho Foral de Mallorca* (1916).”

l'advocat i polític mallorquí havia dut a terme, sobretot durant la seva joventut.

De tot aquest ingent material, el que més ha acabat interessant-me han estat les cartes de contingut polític, totes les quals ens revelen el paper que Guasp assumí, al llarg de la seva vida, com a amic, confident i home d'absoluta fidelitat a Antoni Maura, no sols en l'exercici dels càrrecs que ostentà a la Diputació Provincial —institució de la qual va ser vicepresident i president diverses vegades—, a l'Ajuntament de Palma, ciutat de la qual va ser alcalde, o al Congrés dels diputats, on representà l'Illa de Mallorca, sinó com a gran intermediari que va ser entre Antoni Maura, polític que residia a Madrid encara que feia alguns viatges esporàdics a Mallorca, d'on ininterrompudament va ser diputat des de 1881 a 1923, i els polítics de segon nivell que, a Palma, als pobles de Mallorca i també a les illes de Menorca i Eivissa, es movien en la mateixa línia política d'aquell, primer com a membre del Partit Fusionista de Sagasta, després (1902) com a afiliat i líder del Partit Conservador i, finalment, com a líder del maurisme quan, cap al 1914, se'n produeix l'escissió a l'època que el capitanejava Eduardo Dato.

Advocat intel·ligent i actiu, polític fins al moll de l'os, amic i confident que sempre formarà part del nucli dur d'Antoni Maura a Mallorca, Guasp també durà a terme una frenètica activitat com a home de negocis, ja sigui relacionats amb la indústria naviliera mallorquina (va ser president de la companyia Isleña Marítima), amb la producció de sal (va ser gerent de la Salinera Española), amb els ferrocarrils com a membre del Consell d'Administració de Ferrocarrils de Mallorca, i també com a misser en exercici. Alhora, assessorava importants homes de negocis i, de manera especial, Manuel Salas Palmer, milionari amb interessos a les navilieres, president que fou de Salinera Española i propietari de les Refinerías de Petróleo Manuel Salas, de Sevilla, el qual, afiliat al Partit Liberal a l'època que Maura n'era el principal dirigent a les Balears, va ser diputat provincial per Inca (1893), senador per Mallorca (1893) i també diputat a Corts (1898).

Manuel Guasp s'havia llicenciat en dret a la Universitat de Barcelona l'any 1870.² Durant els primers anys de la dècada dels setanta, va consolidar la seva tasca com a advocat, però aviat va entrar en política, ja que, l'any 1877, a pesar que el Partit Constitucional de Sagasta no havia trobat encara el pols del que arribaria a ser, trobem Manuel Guasp com a membre de la Diputació Provincial per aquest partit, juntament amb Jeroni Rosselló, Antonio de Mendívil, Miquel Socias, Joan Alou, Joan Tur Linares i altres.³

El seu arxiu és, doncs, un fitxer de dades important on no sols es reflecteix la vida personal, familiar, professional i política de Guasp, sinó que esdevé alhora una valuosa font d'informació que ens ajuda a comprendre la vida política de l'època. Sobretot la mallorquina relacionada amb els moviments polítics en què Guasp va militar, però també —i aquesta ha estat per a mi una gran descoberta— la de Menorca, perquè a l'arxiu es conserven moltíssimes cartes de polítics menorquins de la Restauració que, en to confidencial i amb un nivell de sinceritat i confiança que només trobem a la correspondència privada, exposen a Guasp —com a líder provincial— el que pensen de la realitat política menorquina. Per tant, peticions, queixes, comandes, requeriments i confidències són presents en aquesta correspondència privada entre Guasp i els polítics menorquins, entre Guasp i Antoni Maura, o bé entre aquest darrer i d'altres homes notables de la Restauració, ja que moltes de les cartes que Maura va escriure sobre la política balear acabaven, en original o còpia, a l'arxiu de Manuel Guasp.

Ha estat, doncs, la descoberta d'aquests materials que m'ha suggerit de repassar el que jo havia investigat a principis de la dècada dels anys setanta del segle xx i els treballs que posteriorment havia dut a terme i de fer un esforç per conèixer els importants i quantiosos es-

2. En una carta de 19-X-1879, Melchor Ferrer li escriu des de Barcelona i el felicita perquè “logró V. el propósito de graduarse antes de regresar al seno de su familia en lo cual me cabe la más viva satisfacción”.

3. Pere FULLANA, *Antoni Maura i el maurisme a Mallorca (1853-1925)*. Lleonard Muntaner, editor. Palma (1998): 42. Aquest llibre de Pere Fullana és, dels que conec, l'estudi més complet sobre el maurisme a Mallorca. És, doncs, una obra que tindrà molt present en aquest treball.

tudis que han publicat els historiadors que s'han preocupat d'aquesta època. I en aquesta empresa he d'agrair el fet d'haver tingut accés a arxius i treballs d'investigació que, generosament, han posat al meu abast alguns erudits que han volgut que jo pogués aprofitar la feina que ells havien fet per completar la tasca que m'havia proposat dur a terme.

En aquest sentit vull agrair especialment la col·laboració de Pere Fullana i Puigserver, de Miquel Àngel Limón Pons i de Miquel Pons-Portella, que m'han farcit de materials (documents i estudis) que ells havien cercat i elaborat pacientment, i que jo he acabat aprofitant a l'hora d'escriure aquest llibre.

Pel que fa a la metodologia, he optat per fer una síntesi dels esdeveniments polítics que comporta la història de la Restauració, maldant perquè el lector pugui relacionar els fets capitals de la història espanyola amb el seu correlat a la vida política balear i, de manera especial, a l'illa de Menorca —objecte primordial del meu estudi—, la qual, per singular que pugui ser, es mou naturalment dins les coordenades de la política provincial i nacional de l'època.

De manera conscient he prescindit de components tan importants per a la historiografia com poden ser els moviments econòmics i socials que d'altres historiadors —i de manera singular Miquel Àngel Casanovas— han dut a terme amb acurada precisió.⁴ M'he limitat, doncs, a la política estricta, conscient tanmateix que aquesta sovint no és sinó el reflex i la conseqüència d'aquells moviments, però ni em sentia preparat per abordar aquesta mena de qüestions, ni els materials que tenia a l'abast afavorien que em sortís de l'esquema “polític” que m'havia marcat en un principi. M'he limitat, doncs, a fer un estudi de naturalesa diacrònica sobre la vida política de la Restauració, i he mal-

4. Miquel Àngel CASASNOVAS CAMPS, *Història de les Illes Balears*. Els treballs i els dies 44. Editorial Moll. Palma (1998); *Història Econòmica de Menorca. La transformació d'una economia insular (1300-2000)*. Els treballs i els dies, Editorial Moll. Palma (2006); *El crac de 1911: Una crisi financera a la Menorca de l'inici del segle XX*. S'Auba, Edicions Llevant. Sant Lluís (2012); *L'economia menorquina en el segle XIX: 1802-1914*. Documenta Balear, “Sa Nostra”, Caixa de Balears, Consell de Mallorca. Sant Lluís (1998).

dat per reflectir, d'una manera lineal, la vida dels partits contendents i la seva evolució, fent una clara referència a les principals persones que els configuren i que són protagonistes directes de la política local, provincial i nacional. La qual cosa comportava la necessitat de fer una detallada referència a les eleccions generals i, amb menys detall, a les locals, per tal que el lector pogués tenir a l'abast, i de manera ordenada, una visió clara de l'evolució de la vida política a Menorca des de la restauració de la monarquia borbònica en la persona d'Alfons XII, el 1874, fins a la proclamació de la Segona República el 1931.

Atès que el període de la Dictadura de Primo de Rivera (1923 a 1930) ve a ser un epíleg de la Restauració, en el sentit que posa fi no sols a la política del torn iniciada per Cánovas del Castillo, sinó també a tota possibilitat de regeneració d'aquesta política i fins acaba amb la monarquia d'Alfons XIII, he volgut tancar l'estudi amb un capítol dedicat a aquesta època, bàsicament per aprofitar els treballs d'investigació que havia dut a terme durant els anys setanta del segle xx, publicats a *Menorca segle XX. De la Monarquia a la República*, un llibre ja exhaurit i fora de catàleg.⁵

J. M. Q.

Port de Maó-València, 2016-2017

5. Josep M. QUINTANA, *Menorca segle XX. De la Monarquia a la República*. Editorial Moll. Palma (1976).

Els eixos bàsics de la Restauració

Entre 1868 i 1874, la revolució havia estat a punt de liquidar les estructures de l'Estat nació que el liberalisme va concebre a principis del segle XIX. Al caos interior havia intentat posar fi la breu presidència republicana de Castelar. I quan, derrotat aquest al Parlament, va semblar imminent el retorn al caos, el cop d'estat del general Pavía —que significà la interposició dels alts comandaments de l'Exèrcit contra el possible ressorgiment del cantonalisme— va tancar el Sexenni Revolucionari situant les coses en el punt de partida: el front ample antiisabelí de 1868.

Ha dit Seco Serrano que, després de la inhibició de Cánovas en el procés vertiginós de crisi i enfrontament obert el 1868, aquest es decantà decisivament per una restauració de la monarquia en la persona del príncep Alfons, és a dir, per una restauració alliberada de compromisos amb la situació prerrevolucionària. Havia aconseguit ja l'abdicació de la reina el 1871,¹ Alfons tenia setze anys i era possible encunyar en el jove príncep la idea de monarca que exigia el nou horitzó polític. Tot i que, sintèticament, el Manifest de Sandhurst, redactat per Cánovas, en el qual el jove rei presentava el programa polític de la Monarquia de la Restauració, venia a exposar, de manera diàfana, la idea que aquell tenia d'Espanya, i que el pronunciament del general Martínez Campos (que semblava fet en la línia de tants altres pronunciaments militars del XIX), podia molt fàcilment dur al fracàs tota aquella engi-

1. Carlos SECO SERRANO, "Implantación y evolución de un modelo político: el Estado canovista", a *España en 1898*. Galaxia Gutenberg. Círculo de Lectores. Barcelona (1998): 21-64.

nyeria política, Cánovas va saber evitar que el cop militar fos un cop més, i s'esmerçà a fer possible una reconciliació entre les dues Espanyes que havien quedat violentament separades per la revolució de 1868. Això es va veure tot seguit amb la crida urgent que Cánovas feu, un cop produït el canvi de règim, a dues figures clau de la situació anterior: Eugenio Montero Ríos, artífex fonamental de la Constitució de 1869 i del seu símbol màxim, l'article segon, que establia la llibertat de culte; i Manuel Ruiz Zorrilla, el gran adversari de Práxedes Mateo Sagasta i, de fet, el causant més directe del procés d'esslavissament de la presumpta monarquia democràtica fundada per Prim a la república imposada per sorpresa l'11 de febrer de 1873.

La Constitució de 1876, clau de volta de l'edifici institucional canovista, va traduir, de fet, el projecte de Cánovas, però fou també, i alhora, una constitució de consens discutida i acceptada pel sector "constitucionalista" —més tard "fusionista"— que havia canalitzat dins el règim els elements de centre-esquerra procedents del Sexenni, al capdavant dels quals es trobava Sagasta. Per tant, no tota l'herència del Sexenni quedà anorreada. Si els primers anys de la Restauració duen el segell canovista, els anys vuitanta, sense desdir-se del doctrinarisme, aporten a la vida espanyola nous vents liberals; són, en certa manera, la continuació del Sexenni, si bé a un altre nivell, sobre bases més realistes i en estreta dependència dels fonaments reals del poder. En aquests anys es consagren formalment —que no vol dir realment— els grans principis liberals i democràtics del Sexenni, des del judici per jurats fins al sufragi universal. Però amb un agreujant: la hipocresia d'un Estat que mai no va fer seus aquests principis.²

En la més pura tradició doctrinària, Cánovas va mantenir una declaració de drets i una composició semblant a la del 1869, però a la pràctica en retallava l'extensió i remetia l'ampliació d'alguns altres a lleis ordinàries posteriors. D'aquesta manera, els drets més importants podien ser suspesos en circumstàncies especials mitjançant una llei o una decisió del Govern.

2. Miquel Àngel CASASNOVAS CAMPS, *Història de les Illes Balears*: 336.

D'altra banda, Cánovas inclogué dins la Constitució, com a element fonamental d'estabilitat, l'equilibri d'una cosobirania que encarnaven el rei i la nació, representada en el Parlament. En realitat, acollia un sistema legislatiu en el qual intervenien el rei i les Corts (art. 18), que es componia de dos cossos colegisladors, iguals en facultats: el Senat i el Congrés dels diputats (art. 19).

Fou, doncs, la principal característica del nou règim que la sobirania —facultat per legislar— radiqués conjuntament en dues figures: el rei i les Corts, que actuaven conjuntament, però amb el benentès que corresponia al rei convocar les Corts, suspendre, tancar i dissoldre —simultàniament o separadament— el Congrés dels diputats i la part electiva del Senat, amb l'obligació de convocar i reunir el cos o els cossos dissolts en el termini de tres mesos (art. 32). El rei era també qui nomenava el Govern, ja que li corresponia el dret de nomenar i separar lliurement els ministres (art. 54.9), però, per la lògica del sistema, el nomenament del president del Consell de Ministres només podia recaure en la persona que fos capaç d'obtenir el suport d'una majoria parlamentària. De fet, la majoria de governs de la Restauració es formaven —designats pel rei— abans de dissoldre les cambres, que es dissolien després de constituir el nou executiu, que convocava les eleccions, de les quals sempre sortia una majoria favorable al partit del president del Govern que les convocava.

Pel que fa a les cambres legislatives, el Congrés dels diputats va ser l'òrgan legislatiu per excel·lència. No perquè la Constitució li donés un estatus superior o especial, ja que tant el rei com cadascun dels dos cossos legislatius tenien iniciativa per fer lleis (art. 41), i tant el Congrés com el Senat tenien dret de veto respecte de les lleis aprovades a l'altra cambra (art. 44), sinó perquè el Congrés era l'òrgan elegit directament pels ciutadans (en principi, un diputat per cada cinquanta mil habitants), i va ser, de fet, la cambra on van situar-se els líders nacionals dels partits. També la que, en el joc de majories i minories, provocava el suport o la caiguda del Govern.

Cánovas va concebre el Senat emmirallant-se en la Cambra dels Lords britànica, i només una part dels senadors eren elegits (pels majors contribuents, pels regidors, pels diputats provincials, per les universitats, pels *cabildos* metropolitans, per la Reial Acadèmia d'Història, per la Reial Acadèmia de Medicina o altres, així com pels ministeris, per les societats d'Amics del País i altres societats econòmiques). Per ser senador electiu es requerien certs requisits: haver complert els trenta-cinc anys i haver estat elegit tres vegades diputat. Les seves funcions duraven deu anys, però els senadors cessaven en dissoldre's les Corts. Hi havia també els senadors vitalicis, i d'altres designats pel rei entre els Grandes de España, els presidents d'Acadèmies, ambaixadors, bisbes, exministres, etc. Finalment, n'hi havia que ho eren per dret propi (així els capitans generals, els almiralls de l'Armada, els Grandes de España de primera classe...).³

3. La particular estructura del Senat en el règim de la Constitució de 1876 indicava que aquesta cambra legislativa no tenia altre objectiu en la ment de Cánovas que el de ser un fre moderador de l'esperit excessivament innovador que pogués assolir la Cambra dels Diputats, ja que les lleis no es podien promulgar sense que el Senat els donés l'aprovació.

Fora d'això, el Senat no va ser gens significatiu en el desplegament de la vida política del país, que marcava sempre la política que es duia a terme al Congrés dels Diputats.

La província de les Balears elegia tres senadors en un districte únic, la qual cosa va fer que Menorca tingués molt poc pes en aquesta elecció, que els partits utilitzaven per premiar alguns dels seus, sabent que la vida política que aquests desplegarien seria pràcticament nul·la.

Aquesta és la causa per la qual no em referiré a les eleccions de senadors al llarg del llibre, sens perjudici d'annotar que, entre 1874 i 1923, diversos menorquins o bé relacionats amb Menorca ostentaren el càrrec de senador.

L'únic senador menorquí elegit per la província de les Balears va ser Josep d'Olives i Magarola, ciutadellenc, que tingué escó al Senat les legislatures de 1903-1904, 1904-1905, 1914 i 1915.

Teodor Antipa Làdico Font, maonès, va ser senador per la província de Puerto Rico els anys 1887-1888, 1888-1889, 1889-1890, 1893 i 1894-1895.

Antoni Vinent i Vives, marquès de Vinent, maonès, va ser senador vitalici del 1877 al 1885. A pesar de la seva naixença a l'illa, no va dur a terme cap funció al Senat que es relacionés amb Menorca.

José de Hoyos y Vinent, marquès de Hoyos i net d'Antoni Vinent i Vives, aquest ja nascut a Madrid, va ser senador per dret propi els anys 1921-1922, 1922 i 1923.

Fernando Weyler Santacana, nascut a València, que havia estat diputat per Menorca el 1905, va ser senador per les Balears a la legislatura de 1919-1920.

Salvador Castellote y Pinazo, nascut a València, essent bisbe de Menorca va ser senador per l'arquebisbat de València en 1898-1899.

Joan Torres i Ribas, nascut a Eivissa, essent també bisbe de Menorca, va ser senador per l'arquebisbat de València els anys 1903-1904, 1904-1905. (Dec la informació sobre aquests senadors a Miquel Àngel Limón.)

Amb el suport de:

© dels textos: Josep Maria Quintana Petrus, 2018
(Autor representat per Asterisc Agents)

© d'aquesta edició: Pagès Editors, S L, 2018
Sant Salvador, 8 — 25005 Lleida
www.pageseditors.cat
editorial@pageseditors.cat

Primera edició: gener de 2019

ISBN: 978-84-1303-044-9

DL: L 4-2019

Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, S L
www.bobala.cat

— imprès a lleida —

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.